SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV — JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 17, 1988 — CENTS 25 ЦЕНТІВ — ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 17-го ГРУДНЯ 1988 — Ч. 240. — РІК XCV.

ЗАКЛИК

ЕКЗЕКУТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ КООРДИНАЦІЙНОЇ РАДИ

Жахливий землетрус, що недавно навістив Вірменію, жертвою якого впало понад 100,000 людей, багато більше поранив та цілковито знищив житлові будинки, залишаючи понад пів-мільйона людей без нічого, сколихнув цілим світом. Багато країн, в тому й ЗСА негайно поспішили з рятунковою акцією, висилаючи туди харчі, медикаменти, одяг тощо. Деякі особи, головно лікарі, інженери та інші фахівці, зголосили свою готовість поїхати з допомогою.

Вірменський народ, подібно як і наш, що зараз є у важкій боротьбі за свої людські і національні права, заслуговує на наше співчуття і поміч у його нещасті.

Екзекутива УАКРади апелює до всіх людей доброї волі прийти з допомогою тим нещасним людям. Подаймо руку допомоги братньому народові у його важкому положенні.

Просимо зробити це негайно, висилаючи свою лепту із зазначенням „На поміч вірменам" на адресу ЗУАДК-у: United Ukrainian American Relief Committee, 1321 W. Lindley Ave., Philadelphia, Pa. 19141.

Екзекутива УАКР

ВІДБУВСЯ НАУКОВИЙ КОНҐРЕС У 40-ЛІТТЯ ВІДНОВЛЕННЯ НТШ НА ЕМІҐРАЦІЇ

Ню Йорк (НТШ). — Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗСА у співпраці з іншими реґіональними НТШ та з усіми науковими секціями товариства відбуло тут в днях 2-4-го грудня ц.р. свій ювілейний науковий конґрес з метою відзначення 115-ліття заснування Товариства ім. Шевченка у Львові та 40-ліття його відновлення на еміґрації — в Німеччині в 1947 році та в ЗСА в 1948 році.

Загальною темою конгресу обрано: „Українська наука в діяспорі після 1945 року", до якої зголошено 14 доповідей, головно з Історично-філософічної секції. 12 інших доповідей стосувалися окремих наукових питань із різних галузей, головно літературознавства та з медичних наук. Тому що п'ять зголошених доповідачів особисто не прибули, їх доповіді зреферовано в скороченні. В окремих сесіях брало участь від 20 до 50 слухачів.

Конґрес розпочався у приміщенні НТШ в Ню Йорку в п'ятницю, 2-го грудня, привітанням учасників, що зробив голова НТШ д-р Ярослав Падох. Він же був керівником першої сесії Історично-філософічної секції. Наступними сесіями цієї ж секції в суботу, 3-го грудня, керували проф. Тарас Гунчак, проф. Василь Калинович та проф. Василь Ленцик.

Стан історичних наук

До цієї проблематики говорили проф. В. Ленцик (Колеґія св. Василія в Стемфорді) та о. проф. Олександер Баран (Манітобський університет). Перший говорив про дослідження і публікації архівів і документів до історії УКЦеркви, головно римськими установами (центром оо. Василіян та Українським Католицьким Університетом). Другий склясифікував та оцінив праці, монографії і навіть деякі важливі статті з історії цієї ж Церкви, опубліковані різними авторами й установами. Ствердженo поважні досягнення на цьому відтинку. Доповідь про дослідження і праці з історії Української Православної церкви не відбулася, бо запрошений доповідач, о. д-р протоієрей Степан Ярмусь, не міг прибути через недугу.

Д-р Олександер Домбровський доповідав про стан праць і дискусію довкола концепції давньої історії України і Східньої Европи, що її розробив М. Грушевський. Юрій Гаєцький з Гарвардського Інституту підсумував праці й публікації документів з історії Козаччини, які появилися поза УССР після 1945 року, та авторами яких є не лише українці, але й чужинці. Особливо підкреслив доповідач вклад польських істориків. На цьому відтинку українська наука зробила поважний поступ не лише щодо кількости праць, але й нової інтерпретації.

Дальші доповіді стосувалися огляду модерної історії України. Проф. Володимир Стойко (Мангаттенський коледж) представив видання на заході, що відносилися до періоду Визвольних Змагань 1917-21. Д-р Мирослав Прокоп (Дослідне об'єднання „Пролог") розглянув праці з новітньої визвольної доби 1940-их років. Проф. Петро Потічний присвятив свою доповідь специфічному проєктові, а саме серії публікацій, що продовжується, „Літопису УПА" (появилося досі 17 томів), обговорюючи джерела, методику та інші проблеми, що їх мають редактори і видавці (П. Потічний є співредактором цієї цінної серії).

Суспільні науки

Не всі суспільні науки були заступлені в доповідях, але з представлених доповідей було ясно, що ці науки мають свої замітні досягнення. Д-р Всеволод Ісаїв (Торонтонський університет) говорив про дослідження українських поселень, головно в Канаді й ЗСА, а д-р Олег Воловина (дослідник-демограф і статистик) зупинився над методологією і джерелами (державні переписи) щодо дослідження українських поселень та природи українських діяспорних громад.

Д-р Я. Падох доповідав про праці на еміґрації з історії українського права, а проф. Василь Маркусь (університет Лойоли в Чикаґо) говорив про українських політологів та їх праці після 1945 року.

Інші галузі та наукові установи

Були заступлені й деякі інші галузі науки. Про українських філологів доповідав проф. Василь Лев, а про математиків у діяспорі — проф. Роман Андрушків (Технологічний інститут в Ню Джерзі).

Д-р Ігор Соневицький (Український Музичний Інститут) говорив про музикознавчу й композиторську діяльність пок. Зиновія Лиська, найвидатнішого музикознавця на еміґрації, головно народної музичної творчости. Поза передбаченою програмою відбулася ще цікава доповідь д-ра Романа Микитовича (Сідней) про розвиток і досягнення української науки в Австралії. В рамках сесії філологічної секції зреферовано доповідь неприсутнього д-ра Михайла Марунчака про популяризацію культу Шашкевича на еміґрації та в Україні; доповідач обговорив новіші праці про М. Шашкевича та особливо редаґовану ним „Шашкевичіяну".

(Закінчення на стор. 3)

У Вірменії більше скорострілів, як лопат

Ленінакан, Вірменія. — Західні пресові агентства, Ассошіейтед Пресс й інші, повідомляють, що, наприклад, у вірменському місті Ленінакані, найбільше мабуть знищеному землетрусом, є мабуть більше війська озброєного „по зуби", як рятівничих груп і більше скорострілів, як лопат, так дуже потрібних для рятування населення і поховання багатьох тисяч трупів, що стали жертвами частинно землетрусу, а частинно совєтської безрадности у природних стихійних катастрофах великого розміру.

Кореспонденти АП інформують з північної Вірменії, що на вулицях, закиданих грузами, брудом, камінням, одежею й іншими хатніми предметами, можна побачити великі військові патрулі з машиновими крісами, які нібито охороняють порожні магазини і покинуті приватні квартири від грабіжників. Кореспондент телекомпанії Ен-Бі-Сі Артур Кент цілком слушно підкреслює у своїх звідомленнях, що в Ленінакані є більше військових з автоматами Калашнікова, як осіб, які властиво повинні тут бути — рятівників потерпілих вірменів і їхнього мізерного майна.

Американські кореспонденти вже не раз інформували, що совєтська армія практично не бере участь у рятункових роботах і західній спостерігач має враження, що це окрема упривілейована каста осіб, які мають за завдання пильнувати рабів, щоб вони не втекли, або щоб не вчинили революції.

Газета „Правда", орган ЦК КПСС, повідомила, що уцілілі від землетрусу магазини, підприємства, малі фабрики, приватні доми, були ограблені вже кілька годин після землетрусу і немає таких підприємств, принаймні таких, що їх можна спостерегти оком, щоб їх треба стерегти великою армійською частиною. Не даром між народом почали кружляти різні поголоски про атомові споруди в околиці Ленінакану, які знаходяться у підземеллях і тягнуться милями. Можливо тому Москва навіть після землетрусу і припинення всяких демонстрацій в околиці катастрофи, не відтягнула своїх збільшених військових частин, а в деяких околицях головне командування поставило навіть військо у стан гострого поготівля. У самому Ленінакані введенний вийнятковий стан і в окремих годинах, зокрема ввечері, можна виходити чи збиратися по три й більше осіб, тільки за спеціяльним дозволом військової комендатури.

В одному випадку, інформує агентство ЮПІ, військовики відкрили вогонь гострими кулями з автоматичної зброї по тих особах, які мали відвагу порушити обмежений вийнятковий стан.

В багатьох повідомленнях говориться також про розкрадення продуктів, одягу, накривал, медикаментів, присланих із закордону. Хто їх викрадає ввечорі, коли на кожний порух військовики відкривають вогонь тяжко сказати. Можна догадуватись, що злодійством займаються військові.

На пресовій конференції в Москві представник міністерства закордонних справ Лев Вознесенський подав до відома, що саме місто Ленінакан було знищене на 70 відсотків. Не зважаючи на негативи, совєти таки визнали, що трагедія у Вірменії є одною з найбільших. Московське радіо навіть зацитувало слова міністра охорони здоров'я Євгенія Чазова, який заявив, що землетрус у Вірменії доказав, що СССР не готовий ще до ефектовної системи громадянської охорони і мусить ще багато речей засвоїти від Заходу. При тому він подякував усім тим західнім рятівникам, а навіть лікарям, які прибули у критичний час у Вірменію, не зважаючи на особисті невигоди.

У Чехо-Словаччині резиґнують „брежнєвці"

Прага. — Виступаючи на відкритті дводенного пленуму ЦК Комуністичної партії Чехо-Словаччини, генеральний секретар ЦК партії Мільош Якеш повідомив, що дістав письмові заяви про резигнацію від двох членів Політбюра, Василія Біляка і Йозефа Кемпного.

В. Біляк попросив також звільнити його від обов'язків секретаря ЦК і голови партійної комісії з іноземних справ. В обов'язки Біляка раніше входило також керівництво ідеологічною роботою, але кілька місяців тому ці функції були передані Янові Фойтикові.

Офіційна чехо-словацька преса не подає справжньої причини резигнації Біляка і Кемпного, однак, як пише кореспондент пресового аґентства Ассошіейтед Пресс, їм могли закидати довгу і активну співпрацю з Леонідом Брежнєвим, а в пізніші часи спротив економічним реформам, що були запропоновані колишнім прем'єр-міністром Любоміром Штроуґалом.

Ще у травні цього року представники кількох правозахисних груп звернулися до уряду з листом, в якому обвинувачували Біляка в державній зраді. За повідомленнями правозахисників, саме Біляк неоднаразово звертався до совєтського уряду з закликом ввести в Чехо-Словаччину війська і покінчити з реформізмом Олександра Дубчека.

Ці заклики були підтримані ще двома партійними чиновниками, Драгоміром Кольдером і Альїсом Індрою. Останній, до речі, і досі залишається членом Політбюра.

Біляк брав активну участь у партійній чистці 1968-69 років, в результаті якої з Комуністичної партії Чехо-Словаччини були виключені півмільйона осіб.

Виступаючи на пленумі, Якеш обминув усі гострі справи, відзначивши лише „заслуги" Біляка і Кемпного. За словами Якеша, Біляк показав мужність комуніста, продемонстрував відданість партії, ідеалам марксизму-ленінізму і дружби зі Совєтським Союзом. „Всі ці якості, — сказав Якеш, — особливо проявилися в тяжкі часи кризи і в роки перебюрювання наслідків цієї кризи".

На закінчення свого виступу Якеш повідомив, що найближчим часом з Чехо-Словаччини буде виведена совєтська танкова дивізія. Виведення буде здійснене в рамках пляну, обіцяного Ґорбачовим зменшення військ в Европі.

ЗБОРИ ДОМОВЛАСНИКІВ

Ню Йорк. — Тут в неділю, 18-го грудня ц.р., о год. 3-ій по полудні в приміщенні „Кредитівки", 98 Друга авеню, відбудуться загальні збори Товариства Українських Домовласників у Ню Йорку.

ЗБОРИ СЕНЬЙОРІВ

Філядельфія. — Товариство Українських Сеньйорів у Філядельфії повідомляє своїх членів, що загальні збори відбудуться в середу, 21-го грудня ц.р., в год. 12-ій полудня в приміщенні УОКЦентру, 700 Сідар рд. Після зборів Управа гоститиме учасників смачною перекускою, а спільна коляда впровадить всіх у святочний настрій надходячого Різдва.

ПАР, АНҐОЛЯ І КУБА ПІДПИСАЛИ МИРНИЙ ДОГОВІР

Браззавіль, Конґо. — Після багатомісячних переговорів представники Південно-Африканської Республіки, Анголі і Куби підписали тут текст мирного договору, який передбачає надання незалежности Намібії і поетапне виведення кубинських військ з Анґолі.

Згідно з умовами договору, з 1-го квітня 1989 року почнеться підготова до проведення у Намібії демократичних виборів і одночасне виведення кубинських військ з Анголі і південноафриканських з Північно-Західньої Африки.

Кубинські війська повинні бути повністю повернені на батьківщину до 1991 року.

Офіційна ратифікація договору відбудеться у Вашінґтоні 22-го грудня цього року. Паралельно тут буде підписано угоду між Анголею і Кубою, в якій буде сказано про засоби перевірки виведення військ.

Передбачається, що на час перехідного періоду в Намібію будуть введені миротворні частини ООН. Рада Безпеки повинна схвалити відповідну резолюцію, а Генеральна Асамблея знайти необхідні засоби.

Підписання договору можна розглядати як останню важливу дипломатичну перемогу Адміністрації президента Реґена, бо переговори провадилися під еґідою З'єднаних Стейтів.

Протягом місячного терміну плянується створити міжнародну арбітражну комісію, в яку крім держав, що підписали договір, увійдуть як ґаранти З'єднані Стейти і Совєтський Союз, а після одержання державности — і Намібія.

У договорі ні словом не сказано про громадянську війну, що багато років триває в Анґолі. Згідно з досягнутим таємним порозумінням Куба і СССР зможуть продовжувати надавати військову допомогу марксистському урядові Люанди, але таке ж право стосовно до повстанської організації УНІТА зберегли за собою і ЗСА.

Виступаючи після підписання договору, головний посередник, заступник державного секретаря з африканських справ Честер Крокер заявив, що прийнятий документ „знаменує собою закінчення сумної глави африканської історії".

Деталі графіка виведення військ будуть відомі після підписання відповідної ангольо-кубинської угоди, але міністер закордонних справ ПАР Рольоф Бота повідомив журналістів, що до квітня наступного року 3,000 кубинців зобов'язані покинути Анголю, а до серпня решта кубинських військ будуть відведені на північ від 15-ої паралелі. До листопада Анголю повинні покинути 25,000 кубинців, тобто половина з загальної кількости.

На церемонії підписання був присутній заступник міністра закордонних справ СССР Анатолій Адамишин.

У СВІТІ

У СЕРЕДУ, 14-ГО ГРУДНЯ, у Греції помітили трясення землі силою п'ять балів за скалею Ріхтера. Епіцентром землетрясення була місцевість 370 кілометрів від Атент в районі грецько-албанського кордону. Не було жертв в людях, а матеріяльні шкоди були дуже мінімальні.

АМЕРИКАНЦІ ЗАБРАЛИ останні вісім ракет „Томагок" з Бельгії, призначені для знищення згідно із совєтсько-американським договором про зменшення ракет середньої і близької віддалі. Бельгія отже стала першою европейською країною, на території якої взагалі немає нуклеарної зброї. Біля воріт військової бази у Бельгії зібрались кількадесять місцевих пацифістів, які влаштовували раніше демонстрації проти розміщення американських нуклеарних ракет. Вони вручили американським воякам букети квітів і розвинули плякат з написом „Нам не треба модерних ракет", „Простелюйте дорогу для миру".

СІМ МІЛЬЙОНІВ РОБІТНИКІВ страйкують в Еспанії. Торгівля, індустрія і транспорт майже спаралізовані в країні. Частину поїздів, санітарних автомобілів та інших робіт обслуговує військо. Соціялістичний уряд прем'єр-міністра Феліпе Ґонзалєза робить розпачливі заходи, щоб якнайскорше закінчити страйк, який приносить країні кольосальні шкоди. Загально припускають, що 10 міл. робітників не виходять на роботу.

ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК міністра оборони Федеративної Республіки Німеччини Курт Вюрцбах зрезиґнував із свого посту у зв'язку з непорозумінням, яке виникло між ним і міністром Рупертом Шольце за справу полету американських військових літаків понад густо заселеною територією Західньої Німеччини. Один з таких літаків, відбуваючи вишкільний полет, впав минулого тижня у заселений квартал містечка Ремшайд в центральній частині Німеччини. В результаті катастрофи загинуло п'ять західньонімецьких громадян і летун американець. На другий день Вюрцбах заявив під час телевізійного інтерв'ю, що усі полети літаків відкликані, але він свої заяви не узгіднив зі своїм зверхником. Шольце в той час був у Вашінгтоні, але, як він пізніше заявив, Вашінгтон не є на Марсі.

МАЮЧИ НА УВАЗІ не тільки Чехо-Словаччину, але також Совєтський Союз, колишній міністер закордонних справ Чехо-Словаччини Іжі Гаєк заявив під час інтерв'ю з кореспондентом австрійської газети „Штандарт", що гласність і перебудова запізнилася принаймні на 20 років. Однак він висловив надію, що для побудови „соціялізму з людським обличчям" політика Міхаїла Ґорбачова дещо поможе, хоч соціялістичні країни втратили довір'я не тільки за кордоном, але навіть серед власних народів. Теперішня поїздка за кордон — перша в добі гласности і перебудови. Гаєка було усунуто з урядового посту після окупації Чехо-Словаччини військами Варшавського Пакту. Гаєк був другою особою після Александра Дубчека, якому дозволили офіційно поїхати за кордон.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО Ассошіейтед Пресс повідомило, що в Москві продовжується суд над зятем Леоніда Брежнєва, Юрієм Чурбановим. „Він попав на лаву обвинувачених тільки тому, що споріднений з колишнім генеральним секретарем ЦК КПСС і головою Президії Верховної Ради СССР", — заявив оборонець Чурбанова, Андрей Макаров. Іншої думки про Чурбанова є прокуратор Александер Збоєв. На його думку Чурбанов оженився з дочкою Брежнєва, Ґаліною, яка спокусила його на перекупства та інші порушення закону. Ю. Чурбанову минув тепер 51рік життя. Останньо він у ранзі генерал-лейтенанта займав становище заступника міністра внутрішніх справ СССР.

У СВІТІ ПОЗИТИВНО ОЦІНИЛИ ЗМІНУ ПОЛІТИКИ ЗСА ДО ПВО

Вашінґтон. — Не зважаючи на спротив ізраїльського уряду і засуд американської політики у відношенні до Палестинської Визвольної Організації та фактичного започаткування у Тунісі формальних вступних переговорів між представниками ЗСА і ПВО, у світі в загальному позитивно оцінили корисну зміну, яка у своїх наслідках може спричинитись до приспішення мирних заходів на Близькому Сході.

Перший крок зробив в цьому напрямі сам президент З'єднаних Стейтів Америки Роналд Реґен, який заявив кореспондентам, що „наша ґарантія безпеки для Ізраїля не змінилася і тому ізраїльський уряд, а також жидівство у світі, немає чого виступати проти цього потягнення". Також державний секретар ЗСА Джордж Шулц покликав до свого бюра кількох ізраїльських журналістів, щоб в деталях пояснити їм американську тактику. При тій нагоді Шулц висловив своє незадоволення різкою політикою Ізраїля, кажучи, що в міжнародній політиці Їцак Шамір повинен бути більш гнучкий, бо в противному випадку народи світу ізолюють його, особливо ті, які мають досить війн на Близькому Сході і пов'язаних з цим невигод торговельного й іншого характеру.

Американський амбасадор в Тунісі Роберт Г. Паллетер вже нав'язав зв'язки з головною квартирою ПВО і домовився з палестинцями про першу формальну зустріч, щоб встановити програму дальших розмов базованих вже на конкретних справах. Шулц вважає, що використання кожної нагоди для встановлення миру на Близькому Сході є власне цією реальною політикою, яку Ізраїль не повинен відкидати ще перед тим заки розпочались розмови.

Головні жидівські організації в ЗСА заявили устами своїх представників, що вони не будуть поборювати активно рішення Адміністрації Р. Реґена в цій справі. Моріс Б. Абрам, голова об'єднаних жидівських організацій, не ставив підсумків американської приязні до Ізраїля, як це зробили індивідуально деякі жиди, але навпаки, хвалив близькосхідню політику Дж. Шулца і його позитивну поставу до загальних інтересів Ізраїля.

Більшість західньоевропейських урядів висловили думку, що безпосередні розмови представників Уряду ЗСА з такими ж представниками ПВО, а в дальшому майбутньому також між Ізраїлем і палестинцями, можуть створити нову перспективу миру на Близькому Сході. Прем'єр-міністер Великобританії Марґарет Тачер, з якою недавно зустрічався амбасадор ЗСА до ООН Вернон А. Волтерс, повністю підтримала ініціятиву Вашінґтону.

Арабські, африканські і азійські країни, як також країни комуністичного табору прилучились до голосу хвалення з надією, що така зміна може відкрити двері до скликання міжнародної конференції і остаточного полагодження справ на Близькому Сході, включно з припиненням неспокоїв на окупованих Ізраїлем землях. Особливо активними у цій новій ситуації є самі палестинці і Ясір Арафат, який здає собі справу, що це може бути його одинока нагода здобути для свого народу свободу й незалежність з підтримкою свободолюбних народів світу. В кожному разі такої сприятливої ситуації для палестинців досі не було на міжнародному відтинку.

Москва ліквідує два мобільних радари

Москва. — В середу, 14-го грудня, Совєтський Союз офіційно повідомив ЗСА що він приступив до знищення старих мобільших радарів, функціонування яких Вашінгтон уважав як порушення американсько-совєтського договору з 1972 року про обмеження систем протиракетної оборони.

Один з цих радарів розташований в околиці Москви, а другий — у Гомелі. Ліквідація радарів розпочалася минулої п'ятниці, 9-го грудня. Ці два совєтські радари відомі в НАТО під кодом „Пон шоп" і „Флет твін". Свого часу совєти перевезли їх з ракетного полігону на електронічне підприємство в Гомелі, а ЗСА заявили, що це є порушенням договору, в якому передбачено, що мобільні радіольокаційні станції не повинні залишати ракетних полігонів. Москва заперечувала ці звинувачення, а ЗСА продовжували настоювати й підняли це питання перед недавньою зустріччю президента Роналда Реґена і Міхаїла Ґорбачова. Потім Адміністрація знову згадала про це перед останньою візитою М. Ґорбачова в Ню Йорк.

Газета „Ню Йорк Таймс" зазначує що Москва, однак, відмовляється демонтувати величезний радар в Алабакові під Красноярськом і пропонує передати його під міжнародну контролю. Красноярський радар призначений для управління загально-союзною системою протиракетної оборони, а створення такої системи заборонене американсько-совєтським договором.

В АМЕРИЦІ

В СЕРЕДУ, 14-ГО ГРУДНЯ, ц.р., новообраний президент ЗСА Джордж Буш заявив кореспондентам засобів масової інформації, що його Адміністрація в ніякому разі не буде готовою розпочинати переговори з СССР в Женеві про стратегічне роззброєння в половині лютого 1989 року, як було попередньо заплянoвано Урядом Роналда Реґана. Новообраний Президент сказав, що він є зацікавлений у дальших переговорах з Москвою, але він також хоче бути обережним і добре підготованим до цих переговорів.

ДЕФІЦИТ ЗОВНІШНЬОЇ торгівлі ЗСА згідно з даними Департаменту торгівлі становив у третьому кварталі 30.9 біл., тобто найменший за минулі три роки. У жовтні експорт американських товарів виносив 27.7 дол., а імпорт — 38 біл. В листопаді продаж товарів на внутрішньому ринку зріс на 1.5 біл. дол. і оцінюється в 138.1 біл.

БЕНДЖАМІН ГУКС, ГОЛОВА Крайової асоціяції сприяння прогресові кольорового населення, зустрівся минулого тижня з майбутнім президентом Джорджем Бушом і нагадав про його передвиборчі обіцянки. Дж. Буш відповів, що своїх обіцянок дотримається. Серед багатьох запевнень він обіцяв також надати чорному високий пост в новій Адміністрації. До їхньої зустрічі Дж. Буш цієї обіцянки не виконав, хоч уже й мав таку нагоду. Найбільш вірогідним кандидатом на якийсь високий пост є Алан Кейс, колишній асистент державного секретаря і колишній асистент амбасадора ЗСА в ООН. Кейс є блискучим оратором, який ще в шкільні роки виграв у національному чемпіонаті ораторів, перемігши конкурентів не лише красномовністю, а й умінням добре аргументувати відстоювану ним точку зору.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00; UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Заклик тих, які живуть Україною

Читаючи у „Свободі" з 13-го грудня 1988 року „Заклик Закордонного Представництва Української Гельсінкської Спілки", наче автоматично виринали різні рефлексії. У нашій пресі — на першому місці у „Свободі" — роїться від закликів прерізних установ і організацій, різних товариств ба навіть окремих осіб, які пропаґують свої — інколи розумні й цікаві ідеї. Зловживається також подивугідною жертвенністю української громади в Америці й інших країнах поселення у діяспорі. Ще один заклик і ще одна промова до української кишені — ніби нічого нового. А все ж, „Заклик", про який тут мова — це щось нове. Нове перш усього мовою, стилем, підходом. Ми, хоч із так званої „нової іміґрації" після Другої світової війни, проте вже вросли в американський ґрунт, члени американських політичних партій, ми — хоч розсварені — таки об'єднані ідеєю української державности, стежимо за процесами в Совєтському Союзі, зокрема й особливо за процесами в Україні. Але стежимо за ними якось інакше, як автори цієї „Заяви". Ми, вже не іміґранти, а поселенці, не раз у розмовах стверджуємо: прибулі з України „дисиденти" — земляки цієї самої мови й культури та навіть із тих самих закутків великої української землі, якісь „інші". І в тому „Заклику" вони інші, навіть ці підписані під „Закликом", які вже давненько прибули на Захід — Раїса Мороз, Леонід Плющ чи Надія Світлична. Вони „інші", бо пережили страхіття окупаційної держави, яку так правильно охрестив Роналд Реґен, назвавши її „злющою імперією"... Міхаїл Ґорбачов — високий спеціяліст від задурманювання безнадійно наївних західніх „пісніків", все одно своєю гласністю і перебудовою не змінив „матушки Расеї", яка проголосила себе Третім Римом та не перестала дивитися на себе, як на пуп землі. Коли в розмові з кількома отими нашими новоприбулими — між ними — „видвореними" ми запитували, з чого властиво пішов термін „дисиденти", Ніна Строката пояснила: це ж латинське слово „не погоджуватися", а в політичній ситуації в підсовєтській Україні просто „опозиція".

І вони по нинішній день живуть атмосферою, яка породила цю переслідувану окупантами опозицію. Адже покійний генерал Петро Григоренко у своїх знаменитих „Спогадах" докладно описує відносини і власні переживання у п'тьох різних „психушках". І тямимо, як обурювались західньоевропейські математики-кібернетики переслідуванням ученого Леоніда Плюща і настирливо домагалися звільнення його. І кожний з отих прибулих на Захід „дисидентів" негайно почав діяти в обох ділянках: інформуванні української вільної громади про мартирологію членів української опозиції і організуванні залишеним в Україні особистим та політичним друзям, щоб вони могли пережити свою гегенну і могли далі наслідувати Давида у боротьбі проти Ґоліята.

Треба подивляти Надію Світличну за її організаторський хист, величезний труд і дбайливу працю у видаванні під фірмою — Представництва Української Гельсінкської Групи — „Вісник репресій в Україні" —. Адже колись комплекти отого „Вісника" — будуть скарбом у бібліотеках українських наукових установ в діяспорі і джерелом для докторських дисертацій у найкращих американських чи канадських університетах. І тепер оцей „Заклик" пише про конечність вести освідомну працю про Україну й українців серед чужомовних народів і про потребу продовжування правозахисного руху в Україні. У тому „Заклику" нема ні одної пустомельної фрази. Нема слізливого сантименталізму. Є просте і логічне з'ясування примату завдань вільної української громади. Підписані під „Закликом" дев'ять осіб беруть на себе найбільший тягар праці, але просять дати їм фінансову змогу видавати книжки українською мовою, видавити журнал „Український Вісник" перекладати на чужі мови й розсилати документи про визвольний рух поярмлених народів, в першу чергу народу українського, це все вимагає фондів. І вони стукають до кишенів заможних земляків, які в Америці, Канаді, Англії, Німеччині чи Австралії — знайшли другу батьківщину, але вони, підписані під „Закликом" — живуть тільки Україною.

„ОБНІМІТЬСЯ Ж, БРАТИ МОЇ..."

(Привітання Євгена Сверстюка Світовому Конгресові Вільних Українців, відчитаний Надією Світличною)

Уклін вам, українська громадо!

Українці в світі — це звучить щемно, як біблійно-суворі рядки Лесі Українки: „Розбий, розвій нас геть по цілім світі — тоді либонь жура по ріднім краї навчить нас, як і де його шукати". А тимчасом в XX столітті розсіяння стало для нас реальністю. Я сам був за Уралом і в Східньому Сибіру, були зі мною теж краяни, а навколо чужина будила тугу і навівала ідеалізацію у спогад рідного гнізда. І квилив Шевченків пророчий зойк: „України далекої, може, вже немає". Була у спогаді й трута словами Василя Стуса: „Яка нестерпна рідна чужина".

Поняття рідного краю — це категорія душі нашої і форма нашого самоусвідомлення на Землі. Коли ми шукаємо себе, сенсу життя і своєї суті, то знаходимо на карті світу і в історії світу передусім свій народ, свою мову і пісню, свою культуру, яку маємо і далі культивувати, якщо у нас є вага і снага духовна. За тією суворою правдою стоїть азбука нашої духовної генеології: „Перебувайте в Мені, а Я в вас. Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на винограднні, так і ви, як в Мені перебувати не будете". Ці великі слова з Євангелії від Іоанна стосуються небесної вітчизни. Але стосуються вони й земної нашої батьківщини, бо хіба не переконалися в тому люди викорінені, відчужені від своєї культури, від свого коріння, люди, що при силі зачахли, бо стали нікому непотрібні?

„Коли хто не буде перебувати в Мені, той буде відкинений геть, як галузка, і всохне" (Від Іоанна, 15-6). Коли ми в руслі своєї ріки ідентифікуємо себе зі своєю сутністю, тоді можемо настроїтись на позитивну хвилю праці на людській ниві і нести мир в душі та випромінювати його навколо себе і бути у згоді з собою. Є щось глибинне, щось первинне і містичне в позитивному самоусвідомленні народу, як цілости, що забезпечує гідність кожної особи золото-фондом наших історичних надбань, наших страждань, нашої історичної борні за право жити і з ясним лицем бути собою під небом Господнім. Може, ми найкраще відчуваємо його в голосі Ніни Матвієнко:

„Ой роду наш красний,
роду наш прекрасний,
Не цураймося,
признаваймося —
небагато нас є"

Нас більше, ніж ми думаємо, але суть у тому, що ми є і будемо, що ми співаємо, сміємось і плачемо в смутку й радості, що в нашій глибині є скарб великої гідности, що ми є щось більше за нашу злиденну видимість. Тільки у високих постаттях у зоряні хвилини зблискують грані того великого скарбу, засипаного, захованого від нас самих і світу.

В цьому велика драма нашої історії, і кожна постать несе цю живу драму в собі. В цьому й приваблива її сила, що будить в кожному поколінні високорозвинене почуття рідні в нашому народі, за глибоко вкорінене почуття національного болю, за прагнення святині, що живить молоді покоління духом ідеалізму і дає несподівані сходи там, де наче й не сіялось...

Насправді — сіялось. Силою історичних умов за постійного національного гніту ми, українці, стаємо потаємними сівачами. Хотілося б побачити пам'ятник таємному сівачеві — безіменному, загубленому в бездоріжжях упертому чоловікові, що догоряючи в безвісті, передає юним іскру найсвятішої любови, офірности і віри в наш скарб. Він втілює прагнення відновити перервану естафету, прагнення відживити приглушену волю до життя, по суті, прагнення реабілітувати сам знецінений і зневажений божественний дар життя.

Сівач натрапляє на сиротливу людину, яка вважалась і почувалась нікому непотрібною у світі відчуження, де кожен сам пособі і нікому нікого не треба. І тут, у пануючій ночі — таїнство: запалюється маленький вогник, в якому тріпоче одвічне прагнення людини до світла. Чи маємо ідеалізувати наш скарб? Це святиня, що будить, зобов'язує і дає душі відчуття центру, дає силу й терпіння в розхитаному світі, що від втрати рівноваги схиляється в безодню відчаю. Так, маємо животворити душею наш скарб, перетворити його у вівтар, куди приносять в офіру всі сили душі найкращих літ. На битих шляхах історії, може, це є найбільше в нашому житті — щедро приносити дар і складати на вівтар.

За Богом молитва і за рідним краєм офіра не пропаде. Скільки їх безслідно кинули своє життя на чужих барикадах за хвилинний міраж! А скільки розміняло життя за дзвінку монету! Найважчою нині проблемою по обидві сторони океану, либонь, є проблема людини, здатної нести тягар обов'язку, отже, і зберігати вагу. Ґетівське „гомункулюс" з „Фавста" перестає бути загадковим образом. Нині вже косяками плавають у житейському морі такі собі обтічні стандартизовані люди з колби без пам'яті про Бога батьків, жаль батьків, мову батьків. Проходять — і зникають. Без страждань, без драм.

На Україні ми болісно відчуваємо тиху трагедію спихання в безодню невмолимості, бо ми — перший полігон жорстоких експериментів сталінсько-брежнєвської системи в країні, яка себе називає першопрохідником у перетворенні світу на засадах матеріялізму. Свище маховик уніфікації облич, русифікації народів, безгосподарної метушні, авралів і плян за будь-яку ціну. Тут не до етики, не до моралі. Люди знесилені. Ми ввесь час на дорозі збочень від ідеалу істини, добра, краси.

Оглядаючись, приходимо до пам'яті і згадуємо — важкий гріх самозневаги. Цілі десятиліття ми читали пласкі антиукраїнські сміховинки про інтеліґенцію в еміграції. Правда, ми брали з тієї каламуті хоч якусь інформацію. По-друге, ми брали досвід, як не можна опускатись до неповаги людини, а отже, самого себе. І до неповаги того спільного, що має бути вище за нас. Настала пора — рідні наші поза межами України, передати вам нашу подяку за те, що ви є, за те, що поміж чужими народами бороните честь українського імени своєю працею і людською вартістю, за те, що вас не покидає рятівний національний біль і тривога, за те, що свято бережете пам'ять, духовні цінності, реліквії батьківщини. За видані книги і за збережений рівень культури і, зокрема, також за збережені форми нашого правопису. Живі й нині вже неживі українські в'язні сумління вдячні вам за те, що ви словом, ділом і в помислах напоїли спраглого і відвідали його у в'язниці. Хай же надалі єднає нас праця на ниві народній, хай єднає нас любов — творча і винахідлива. І послання Шевченкове хай звучить нам щодня:

І оживе добра слава —
слава України.
І світ ясний невечірній
тихо засіяє.
Обніміться ж, брати мої,
молю вас, благаю.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про культуру в нашому житті

Вислів „культура" сьогодні у нас виїмково зріс на популярності. Постійно говоримо про нашу культуру та традицію, про культуру мови, звичаїв, кожна друга організація має „культурні завдання", творяться нові культурологічні товариства — одним словом все стоїть під знаком культури! Добре це і правильно, що так наголошуємо у нас справу культури народу.

Але одночасно з тим ми забуваємо потребу плекати далі у такій самій силі культуру у нашому щоденному житті, у цих її звичайних проявах, що їх зустрічаємо на кожному кроці.

Десь пропадає серед нашої спільноти культура поведінки, культура вислову думок в розмовах чи у писанні. Її брак проявляється так чітко у відношенні людини до людини, що стає аж лячно, чи зможемо цей брак ще заповнити, привернути бодай частинно ті стандарти, які були у нас раніше самозрозумілими і загально прийнятими.

Це не теоретизування, а таки спостерігання, яке ми робимо постійно у нашому довкіллі. Ось візьмім на приклад культуру поведінки у відношенні один до одного. Ця поведінка з роками зробилася така шорстка і нечемна, з цілковитим браком пошани до віку, до стану, вже навіть не згадуємо, яка вона буває до жіночого роду. І ми так зачинаємо до того звикати, що просто нас глибоко дивує, коли є інакше. Ми не лише завважуємо це, але й говоримо з подивом, немов про неочікуваний феномен. Чи не дивує вже нас сьогодні, коли хтось уступить вам місце, коли не обертається до вас плечима, коли до нього говорите, коли пропустить вас першу до дверей, коли не вживає в розмові із жінкою „сочистих" слів, коли поздоровить вас навіть тоді, як на вас „гнівається"?

Але цей рід культури проявляється не лише в поведінці, а також у способі думання, у тому, що людина говорить, чи пише і як вона це робить. Прислухаймося лише до розмов у нашому товариському житті і до тем, яких вони торкаються, чи до поглядів, що їх співрозмовники висловлюють. Які вони бувають часом прості, низькі, примітивні. Як часто говориться про людей, а не про проблеми, як легко обкидується болотом ближнього, не перебираючи до того словами.

А це трапляється так у товариському, як і громадському житті. Немов би ми не вміли спокійно, культурно дискутувати про проблеми, навіть називаючи їх по імені, але не ображуючи при цьому тих, які є іншої думки.

Пригадаймо собі ці чи інші наші зібрання, ось хоча б так недавні, чи справді треба в гарячій дискусії аж так гостро виступати і такі гострі уживати слова?

Прагадаймо собі деякі дописи і статті у нашій пресі, сповнені злістю, а то й лайкою на інакодумаючу людину чи організацію. Чи не можна б написати навіть цієї самої думки, яку висловлює автор, але в інакший, культурніший спосіб?

Здається, що ми „великого бажаючи" забули про це мале підставове, яке так, однак, відбивається на нашому щоденному бутті. Може це тому, що думка нашої поетеси Ліни Костенко, на яку ми так часто покликаємося є паки і паки актуальна:

...„все залежить від
людських зіниць —
в широких відіб'ється
епоха,
у звужених —
збіговисько дрібниць..."

О-КА

Степан Женецький

НАЦІОНАЛЬНОСТЕВІ НЕСПОКОЇ У ЮҐОСЛАВІЇ

Винстон Черчіл, залізний провідник Англії під час Другої світової війни, написав у своїх споминах, що доля комуністичної Юґославії була вирішена в 1944 році в Москві, де під час наради провідників тодішніх воєнних альянтів, Черчіла, Рузвелта і Сталіна, Черчіл подав папірчик-записку Сталінові, на якій написав, що політичні впливи в Юґославії будуть поділені 50—50 між Заходом і Совєтським Союзом. Сталін висловив свою згоду на цю пропозицію, стукнувши олівцем об стіл і сказавши „харашо"! Цей кусок папеpу-записка, стали підставою відносин щодо Юґославії між Сходом і Заходом. З того часу кожна сторона уважно слідкує за Юго славією, пильно вважаючи, щоб вона політично не наблизилася у протилежну сторону. На початку холодної війни між Москвою і Заходом, західні альянти всі свої воєнні вправи в Европі починали з того, що ніби то третя світова війна починається в Юґославії, або за Берлін. Сьогодні Юґославія найшлася в затяжній кризі, але покищо ні Москва, ні Захід, не виявляють великої уваги до тамошніх подій. Але політики вільного світу починають застановлятися, чи Юґославія стане місцем де порядок, чи вірніше, безпорядок по-Ялтанської Европи, почне валитися?

Як показали найновіші події, то Юґославія є найбільш розхитаною країною у неспокійній Східній Европі. Там відбуваються масові демонстрації майже кожного дня: 20,000 людей протестують в республіці Монтенегро, а біля 100,000 маршують у провінції Войводина, де живе велика кількість мадярів. (У Войводині проживає між 75-100,000 українців, переселених туди ще за Австро-Угорщини з Галичини, Пряшівщини та Лемківщини). Многолюдні демонстрації відбулися в днях 17-го-18-го жовтня в Беоґраді, де відбувалися наради центрального Комітету Комуністичної партії Юґославії, на якій радили, як запровадити лад у країні. Під сучасну пору в Юґославії витворилася дуже загрозлива ситуація, якій ніхто не вміє зарадити, а найменше може цю кризу поладнати роз'єднана, панівна там Комуністична партія.

Югославський розгардіяш постав частинно на економічному тлі. Ця комуністична країна має найвищу в Европі інфляцію (200 відс.) та найвище комуністичне безробіття (15відс., яке все зростає), робітництво там дуже незадоволене (відбулося 800 штрайків в першій половині біжучого року), а закордонне заборгування є таке високе, що коли його розподілити на все населення, то виносить по 1,000 долярів на кожного югославця.

Але головна частина юго славських клопотів корениться в історії — із-за боротьби між різними народами, які заселяють цю країну. Ця боротьба набрала ще гостроти в наші дні, коли появився серб Слободян Мілосєвіч, гарячий комуністичний провідник Сербії, який розбурхує національні почування сербів в цілій Юґославії. Серби є дуже незадоволені з того, що хоч вони творять третину всього населення Югославії, то вони мають тільки одну восьму частину влади, як кожна юґославсьла народність. (Юґославія складається з п'яти федеративних держав і трьох автономних країн). Серби зокрема дуже розсерджені тим, що у провінції Косово, де албанці творять більшість, сербів там пересліджують і змушують їх виселюватися до корінної Сербії. Знову ж більшість юґославців, несербів, недолюблюють сербів за те, що вони хочуть верховодити над ними, тобто бути їхніми „старшими братами", подібно, як це роблять росіяни над неросійськими народами в Совєтському Союзі. Тепер всі інші народи Юґославії гостро виступають проти бундючного сербського комуно-нацистського провідника Слободяна Мілосєвіча, який хоче творити велику Сербію, підпорядковуючи їй всі інші народи Юґославії.

Якщо вся та метушня загрожує розпадом Юґославії, то стається це тільки тому, що клей, який держав всі частини разом, не є вже такий міцний, як він був раніше. Тіто був тим міцним обручем, що держав Юґославію разом. Від часу його смерти в 1980 році ця, країна — зліпок має великі клопоти із-за невдалої конституції, яку залишив Тіто. Конституція ця написана так, щоб не допустити жодну національність, аби мала більший політичний вплив, як інші національності — тим вона спричиняє параліч в політиці, тобто в кермуванні країною і роздріблення в економіці. Друга головна причина, яка держала Юґославію об'єднаною — страх перед інвазією Москви — майже перестала існувати, відколи до влади в Кремлі прийшов „спокійний" Ґорбачов. (Всі югославці багато західних державних мужів, а останньо навіть президент Реґен, думають, що Ґорбачов не є „небезпечний". А ми твер-

(Закінчення на стор. 4)

Панько Ціпило

„How do you like San Diego?"

Коли в 1950 році я прибув з Европи до Ню Йорку, то люди мене запитували: „How do you like America?" А я відповів: „No speak English!" І вони вже більше мене не питали.

Прибув тепер до Сан Дієґо. Історія повторюється. Мене питають: „How do you like San Diego?"

Цим разом хоч круть-хоч верть, але я мушу якось відповісти. Бо англійської мови вже навчився, а своєї ще не забув.

У Сан Дієґо мені найбільше подобаються дівчата і молодиці. Бо коли стрінути їх на вулиці, або в парку, то вони так гарненько всміхаються немов би були готові „скочити в гречку". А то — неправда! Бо в Сан Дієґо ніхто гречки не сіє. А хоч би й посіяв, то не вродить, бо тут, — як писав Т. Шевченко — „піски рудірруді аж червоні".

Подобається мені також тутешнє сонечко, яке світить трохи інакше як в Ню Йорку. Там воно гріє боком. А тут — прямо згори шкварить.

Це добре і зле. Добре, бо тепло. А недобре тому, що сонце висушує людям олію в голові і вони примушені думати лише язиками.

Жінкам сонце менше шкодить, бо їхні голови вкриті густим волоссям. Але чоловікам, а особливо голомозим, то сонце з мозку робить шкаралупу. Тому не треба дивуватися, що в Сан Дієґо чоловіками жінки керують.

Мені дуже подобається, що в місцевій українській громаді є в пошанівку плюралізм і демократія. Хоче хтось ісповідувати якесь політичне середовище, то це його особиста справа. А якщо не хоче, то може собі вилізти на найвищу гору, яких тут є багато, і кричати на всю пельку: „Чхаю на політику!"

У Сан Дієґо є аж три мініятюрні обрядові громади: побожні християни, ревні християни і правовірні християни.

Мені дуже подобається, що всі християнські групи себе взаємно толерують. Але й дуже мені не подобається, що кожна група практикує внутрішні чвари.

Побожні християни чубляться, бо всі хочуть проповідувати. Ревні християни взаємно себе від вух до п'ят обмовляють. А правовірні християни — поповнюють собі гаракірі...

Отож, людоньки добрі, Сан Дієґо мені подобається і не подобається...

Омелян Михайло Тишовницький

МАТЕРИНСЬКА МОЛИТВА

Моя покійна мама була дуже побожна і щоденно молилася за мене, як я воював на бойових фронтах в Італії в роках 1917 та 1918 і в Україні в роках 1918-1920.

Описана ось тут правдива подія сталася на весні 1918 року в Італії над рікою Піявою під час битви, яка перейшла до історії, як одна з найбільше кривавих битв Першої світової війни та в якій вбито, покалічено, втоплено десятки, як не сотні тисяч австро-угорських вояків, а між ними тисячі галицьких, буковинських та закарпатських українців. Я був тоді там підхорунжим в „Цісарському і Королівському" 24-му полку польової артилерії, у батерії якої командиром був резервовий поручник Мілослав Напрстек, чех, по професії інженер.

Австро-угорська армія приготовлялася до тієї битви від початку 1918 року. З російського фронту стягали величезні маси військ, гармат і т. д. Ночами можна було бачити дивні „процесії" вздовж цілого фронту над Піявою. Напереді кожної такої „процесії" ішло кілька вояків, що несли перед собою стяті корчі винограду, щоб закрити тих, що за ними несли на плечах для будови мосту тяжкі залізні „понтони" до переправи через Піяву. Як наближався струмінь світла італійського рефлектора, „процесія" приставала і непорушно чекала, аж світло рефлектора віддалилося. Ті понтони закопувано при самому березі Піяви. Між іншими незвичайними приготуваннями була інтенсивна праця польової фабрики хрестів. Відділ вояків — столярів робив цілі гори дерев'яних хрестів.

Битва зачалася кількагодинним ґураґанним артилерійським вогнем, під час якого ми стріляли не тільки звичайними, але й газовими ґранатами так, що в італійських окопах не повинно було залишитися ані одного живого вояка. Але, як ми причалили на понтонах до італійського берега Піяви, ми не застали там ані одного італійського трупа. Земля була зорана нашими ґранатами, звірята (миші і т. п.), птахи і комахи забиті газом, але забитих вояків не було. Італійська розвідка довідалася про день і годину початку битви і цілу армію переведено перед початком битви з-над Піяви до задньої укріпленої лінії, а ми рили нашими ґранатами через кілька годин опорожнену першу лінію. Як усі наші війська і гармати переправилися на понтонах і понтонових мостах через Піяву та розігналися маршувати на Венецію і Рим, італійці прийняли нас зі своїх укріплених позицій другої лінії страшним скорострільним та артилерійським вогнем і зачали наступати на всьому фронті, а відворот через Піяву відтяли запоровим артилерійським і летунським вогнем та знищили усі понтонові мости.

Італійці наступають безнастанно вже кілька днів. Ми боронимося рештками сил зі страшними втратами. Стріляємо „прямим вогнем" картачами день і ніч. Я вже від кількох днів не спав ані години. Сьогодні мене вкінці змінили. Я передаю команду моєї чети гавбиць (це великі тяжкі гармати) іншому старшині і голошуся у команданта батерії поручника Напрстека, що займає зі своїм штабом єдиний в тій околиці напіврозбитий будинок, в якому тільки дві кімнати залишилися цілі. В одній з них командант при телефоні, а в другій спить кільканадцять гармашів на підлозі, один коло одного. Командант каже до мене: „Іди положися там між ними та переспися кілька годин, бо вже ледве на ногах тримаєшся, тільки очі світяться тобі від гарячки". Але спав я там недовго. Може по годині будить мене ординанс і кличе назад до команданта. Я заспаний і злий входжу до його кімнати, а він дає мені листа, який тільки, що принесли з польової пошти. Я беру листа і думаю собі: „Хіба ж він не міг зачекати з дорученням того листа, аж пересплюся бодай кілька годин? Напів у сні не бачу навіть, від кого цей лист і починаю роздирати його коверту. В тій хвилині тяжка ґраната пробиває дах і вибухає в тій кімнаті, в якій я спав на підлозі кільканадцять секунд тому. Всі, що там спали, вбиті і порозривані на шматки. В кімнаті команданта ніхто навіть не ранений. Грубий мур між обома кімнатами видержав вибух ґранати. Я відразу прочуняв і докінчую роздирати коверту листа. То був лист від мами.

Вістка про цю подію поширилася між тими вояками і старшинами, яким Бог поміг вийти живими з тієї жахливої масакри над Піявою і зробила на них велике враження. А я дістав ранґу хорунжого „Бронзову медалю хоробрости", „Військовий хрест Карла", два тижні відпустки, яку я перевів у Мами в Довголуці коло Стрия, в ліжку з високою гарячкою внаслідок „еспанки" („еспанської ґрипи"), від якої вмерло тоді дуже багато людей у всій Европі.

У 25-ліття Фундації ім. Тараса Шевченка

Ми вступили в срібний ювілей існування Української Канадської Фундації ім. Тараса Шевченка при Централі Комітету Українців Канади, офіційно заінкорпоровані актом Палати громад і Сенату Канади з 22-го липня 1963 року.

Хоч сьогоднішній фінансовий стан фундації є здоровий, одначе зріст капіталу ще повільний, бо за минулих 25 років досягнув тільки 3,5 міль. дол. Нашим бажанням є щоб у цей ювілейний рік (від 22-го липня 1988 року до 22-го липня 1989 року) капітал фундації осягнув 5 міль. дол.

Рада директорів прикладає всіх зусиль щоби збільшити капітал фундації та вложити його в найбільші фінансово сприятливі інвестиції, бо фундація мусить мати відповідно високий капітал та добрий процентовий дохід, щоби успішно виконувати свої цілі, а саме, фінансово допомагати плеканню, розвиткові та удосконаленню української культури в Канаді.

Українська канадська спільнота має свої надбання, а до них належить — мова, релігія, звичаї, традиції, музика, література, мистецтво, історія та інші властивості. Вони дають українцям Канади яскраву народну ідентичність, тобто власне лице.

Тисячолітня українська культура дає нам ці духовні цінності, які необхідні для людської гідности та доброго громадянства. Українська спільнота обдарована великими культурними талантами. Не можемо допустити до марнування Богом даних талантів. Це був би справді національний гріх, особливо тепер коли асиміляція збільшується, а активність культурно-освітніх організацій та одиниць зменшується. Солідна фінансова база, як фундація ім. Тараса Шевченка, це єдине забезпечення нашого культурно-освітнього існування та евентуального нашого збереження в Канаді.

Із зростом інфляції і зниженням відсотків на ощадностях та інвестиціях, фундація потребує все більше капіталу, а тому Рада Директорів запрошує українське суспільство до жертвенности, особливо тих людей, організацій та підприємств, які ще до цього часу не були нашими жертводавцями.

Не забуваймо що більшість пожертв тепер приходять з тестаментних записів. Ось, наприклад, св. п. Дмитро Маїк з Вінніпеґу, в своєму заповіті призначив чверть мільйона долярів на Шевченківську Фундацію.

Особливо апелюємо до поодиноких українських професіоналістів, підприємців та до їх фінансових організацій, які до сьогоднішньої пори ще себе цілком не оправдали в жертвенності в порівнянні до інших багато бідніших верств українського суспільства в Канаді.

Продовж 25-ти років свого існування Українська Канадська Фундація ім. Тараса Шевченка виплатила понад півтора мільйона долярів у формі субсидій на культурно-освітні цілі — як друк шкільних підручників та звукових стрічок для навчання української мови в школах Канади, праць з української історії та літератури, допомога українському мистецтву, хорам, оркестрам, театральним і танцювальним групам, виготовлення бібліотечних записів, фільмів, мікрофільмування, організування спеціяльних наукових лекцій, семінарів, стипендій для науковців і студентів на ведення дослідчих праць в ділянках української культури і освіти.

Більш поважні грошові субсидії були уділені фундацією на канадські проєкти, як наприклад, виготовлення зразкового документального фільму „Жнива розпачу" про штучний голод в Україні в тридцятих роках, триденні святкування Тисячоліття Хрищення України в Оттаві під патронатом централі Комітету Українців Канади. Ці святкування включали спільний Молебень на сходах канадського парляменту, офіційний бенкет, мистецький концерт та наукову конференцію в Оттавському університеті. Недавно фундація також стала співвласником приміщення централі Комітету Українців Канади у Вінніпеґу та приступила до відновлення будинку. Надіємось на моральну і матеріяльну підтримку українського суспільства, за яку наперед щиро дякуємо.

Список субсидій, детальні звіти, імена і прізвища жертводавців та інші статистичні інформації знайдете у річних друкованих звітах фундації. 25-ти літній ювілейний звіт вже переданий до друку і появиться у формі книжечки. В скорому часі також вийде друком наш двомовний памфлет, що включатиме загальні інформації про структуру та діяльність фундації.

Сергій Радчук

ШВЕДСЬКА ПОЛІЦІЯ заарештувала 40-літнього шведа, запідозріваючи його у вбивстві колишнього прем'єр-міністра Ольофа Пальме, якого невідомі вбивники, чи вбивник, застрелили на вулиці Стокгольму три роки тому. Заарештованого покищо тримають у психіятричній клініці і лікарі перевіряють його стан здоров'я, фізичний і психологічний. Андерс Гелін, шведський прокуратор, заявив кореспондентам, що його бюро вже назначило правного оборонця для заарештованого, що, згідно із шведським правом, означає, що заарештованого вже обвинуватили у вбивстві.

ПІВНІЧНА КОМУНІСТИЧНА Корея обвинуватила З'єднані Стейти Америки, що вони ведуть повітряне шпигунство над територією Північної Кореї на розвідчих літаках типу Ю-2. У заяві говориться, що „американські імперіялісти підготовляються до нової війни і тому ведуть шпигунство над нашою територією". Доказом „шпигунства" мало б нібито бути незацікавлення Вашінґтону політикою відпруження з комуністичною Кореєю. Корейські комуністи повідомили також, що головне командування американських військ перекинуло до Південної демократичної Кореї шпигунські літаки типу АВАКС, випосажені модерною радарною апаратурою.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН заявив у вівторок, 13-го грудня, що дефіцит нарешті почав вирівнюватись. Він також сказав, що дефіцит бюджету був наріжним каменем американської економіки протягом багатьох років, але в цьому не було вини Адміністрації.

Відбувся...

(Закінчення зі стор. 1)

Літературознавча і мовознавча тематика

Філологічна секція відбула дві сесії і ними керували д-р В. Лев та д-р Анна Бойцун. За винятком згаданої доповіді самого проф. Лева про українську філологію в діяспорі, всі інші були присвячені окремим дослідженням доповідачів і не підпадали під загальну тему. Д-р Євген Федоренко говорив про М. Коцюбинського як імпресіоністичного прозаїка. Проф. А. Бойцун доповідала про жіночі імена в творах Т. Шевченка, а д-р Володимир Янів (Український Вільний Університет) проаналізував твір „Поучення дітям" Володимира Мономаха, зупиняючись над ідеалом людини в цьому творі. Д-р Леонід Рудницький (університет ЛяСалл у Філядельфії) представив християнські мотиви у найновішій поезії в сучасній Україні. Інж. Анатоль Вовк доповідав про українську хемічну номенклятуру в СССР.

Серед зголошених доповідачів Філологічної секції було кілька таких, що присилали доповіді для прочитання. Їх коротко підсумовано: д-р Микола Степаненко прислав доповідь про Шевченка в творчості П. Грабовського, д-р Володимир Жила — про релігійну лірику Шевченка, а д-р Богдан Чопик — про критику поглядів М. Погодіна академіком А. Кримським. Д-р Роман Кухар прислав доповідь з праісторії про нескитські народи в Геродотовій „Історії Скитії".

Цікаву доповідь з мистецтвознавства виголосив д-р Юрій Бережницький на тему „Народні іконописці лемківських ікон XVII-XVIII століть".

Природничі і медичні науки

На одній спільній сесії наук Хемічно-біологічно-медичної та Математично-природничої секцій виголошено кілька доповідей. Єдина, вже згадувана, доповідь д-ра Р. Андрушкова стосувалася головної теми про стан науки в діяспорі (математика). Інші порушували різні питання. І так, д-р Іван Головінський (Ратґерський університет) доповідав з галузі медичної психології про сучасні теорії олігофренії (розумового недорозвинення). Д-р Володимир Гордиський аналізував дію ембріональної речовини на диференціяцію нормальної і ракової клітин. Підсумовано ще доповідь д-ра Павла Пундія з історії української медицини про українських лікарів-піонерів в Америці.

Цією сесією провадили голови секцій: від Математично-природничої — д-р Володимир Петришин (Ратґерський університет) та від Хемічно-біологічно-медичної — д-р Роман Осінчук.

Панель про „наукову політику"

Вдалими в рамках конґресу були панель і дискусія 4-го грудня на тему: „Українська наука в діяспорі — досягнення, проблеми, завдання".

Модератором панелю був д-р В. Маркусь, який накреслив проблеми, до яких панелісти мали б зайняти становище. В панелю виступали речники окремих реґіональних Наукових Товариств ім. Шевченка: д-р Я. Падох (ЗСА), д-р Богдан Стебельський (Канада), д-р Атанас Фіґоль (Европа) та д-р Р. Микитович (Австралія). Кожний панеліст представив свій кут бачення, зокрема з перспективи даного товариства та країни чи континенту. Відбувся також обмін думок між самими панелістами, а потім загальна дискусія, в якій виступало шість осіб.

Модератор в кінці підсумував дискусію, підкреслюючи такі моменти, щодо яких було загальне погодження: Українська наука в діяспорі розвивається в двох руслах — в чисто українських наукових установах (НТШ, УВАН, УВУ, УКУ, та інші) та в чужих українознавчих чи славістичних інституціях. Обидві форми повинні бути плекані. В перших повинна переважати наукова і видавнича праця українською мовою, плекання якої в діяспорі має бути важливим, зокрема в обличчі русифікованої науки в Україні. В гуманістичних і суспільних науках в діяспорі далі слід ставити наголос на дослідження українознавчих проблем у широкому сенсі, при чому важливими є актуальна проблематика економіки, демографії, політики, екології тощо. Бажано, щоб появилися усучаснені стандартні твори з цих ділянок, крім української, також західніми мовами.

В українському науковому процесі на поселеннях повинні брати участь також адепти неукраїнознавчих наук. Деякі з них, як учені медики та технологи, виявляють себе інституційно та виданням праць також українською мовою. Цю настанову слід продовжувати, хоч самозрозуміло, що більшість цих учених працює в неукраїнських установах і публікує неукраїнською мовою. Проте, їх участь в українських наукових установах є дуже важливою.

Наголошено вагу загальних довідників — Енциклопедії Українознавства та розпочатої Енциклопедії Української Діяспори, соціологічних довідників, наукових збірників тощо, в тому і в чужих мовах. Таксамо дискутанти прихильно оцінили появу реґіональних збірників, як джерельного матеріялу для історії і суспільних наук. Важливо, щоб зберегти їх рівень та об'єктивність фактажу.

Дискутанти були однозгідні, що українські наукові установи в Европі мають виконати важливу функцію для України і діяспори, і тому їх збереження та поширення дії необхідне. Це зокрема стосується наукового осередку в Сарселі, Франція. Наукове Товариство ім. Шевченка в Австралії, будучи єдиною там нуковою установою, повинно охопити всіх наукових працівників, зокрема з молодого покоління. Численніші наукові скупчення в ЗСА та Канаді мали б співпрацювати з ученими та їх заходами в Австралії. Треба очікувати, що НТШ в Канаді зможе охопити у своїх рядах ширші кола науковців, особливо молодших, що працюють в канадських установах та дійти до узгіднення щодо розподілу праці й спільного плянування з іншими там діючими інституціями.

Щодо можливостей і перспектив в Україні переважав погляд, що треба всесторонньо сприяти українізації, домагатися звільнення науки від партійної контролі, вільної дискусії. В рамках можливого на даному етапі, треба обмінюватися виданнями, сприяти тим плянам і зусиллям учених з України, які виривають українську інтелектуальну творчість з-під імперського засилля та чинять українську науку підметною.

Дискусія в час панелю та окремі висловлені ідеї перекликувалися з головною промовою 3-го грудня в часі ювілейного бенкету проф. В. Янева, почесного члена НТШ і колишнього ректора УВУ, на тему: „Незнищиме товариство: минуле, сучасне і майбутнє".

Ювілейний науковий конґрес був гідним відзначенням ряду ювілеїв Наукового Товариства ім. Шевченка та ствердив живучість найстаршої української наукової інституції. Доповіді, що охоплювали проблематику „Українська наука в діяспорі після 1945 року", повинні становити ядро окремого збірника та мали б бути доповнені ще іншими про ті галузі знання, які не були заступлені в програмі конґресу.

ТОВАРИСТВО СВЯТА СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє:

на **ПАТРІЯРШИЙ ФОНД** зложили

IX-88

1,000 дол. — д-р Михайло Пап — зі спадку бл. п. Степана Данкая (Ст. Петерсбурґ, ФЛ.);
500 дол. — Марія Марусяк з Родиною — у пам'ять бл. п. чоловіка, батька і діда;
110 дол. — Володимир і Аркадія Петришин;
по 100 дол. — Ольга Левицька (на музей УКУ в Римі), Маркіян і Люба Онуферко (на процес беатифікації Андрія Шептицького), Ольга Кобзяр, Марія Дозорська, д-р Роман Осінчук;
по 50 дол. — Модест і Ірена Кливак, Андрій і Катерина Бук — у 4-ту річницю смерти бл. п. Блаженнішого Патріярха Йосифа, д-р Василь Гуцуляк (на УКУ в Римі у пам'ять бл. п. Івана Гуцуляка);
по 25 дол. — Микола й Анна Стасів, Олена Кузьмінська, Михайло Скальский;
20 дол. — Йосиф Губчак;
5 дол. — Петро Грицак

На радіопрограму „Голос Української Діяспори" зложили
100 дол. — Фед. Щадниця „Самопоміч" в Ню Йорку (місячний даток);
30 дол. — Лев Пушкар.

Листа ч. 0082 — збірка під час тризни бл. п. Стефана Данкай в Ст. Пітерсбурґ, ФЛ. — збірку перевів Михайло Куриляк, зложили:
50 дол. — А. Китка;
25 дол. — Михайло Куриляк;
по 20 дол. — Юлія Вертипорох, Евген і Олена Филипович,
по 10 дол. — Марія Сеник, Степан Шуя, І. О. Черкас, Богдан Головід.

Листа ч. 026 — збірка в Лейк Джордж, Н. Й. — збірку перевів Іван Антоняк, зложили
350 дол. — Іван Антоняк з Родиною;
150 дол. — Нестор Угера;
по 100 дол. — Юрій і Ольга Пастернак, Юрій і Марія Сливка „Рамада Інн" — Лейк Джордж, Стефанія Диба-Ценко, Богдан Комарницький;
75 дол. — Юлія Рудницька;
по 50 дол. — Орест, Марія і Юрій Клос, Марія Левицька.
25 дол. — Родина Хімяк;
20 дол. — Антін і Моніка Шмуль,
10 дол. — Твін Бей Віпледже, Інк.

Листа ч. 1998, 1999 і без числа — збірка на похороні бл. п. д-ра Івана Яроша — Ірвінґтон, Н. Дж. — збірку перевела Іванна Кононів, листа ч. 1998 — зложили:
по 25 дол. — Володимир і Софія Семенюки, Ярослав і Надя Бігун, Рената Бігун;
по 20 дол. — Лев Коленський, Ірина Яворська, Богдан і Оксана Богославець, Ґеньо Грицей;
по 10 дол. — Стефа Богославець, Іван Ґенсьор, Мирослав Яворський, М. П. Дереш, Ярослава Сорочка, Ольга Цар, Нестор Басняк, Іван Симчик, Василь і Наталія Савицькі

———

Листа ч. 1999 — зложили:
50 дол. — д-р Дарія Миндюк;
по 25 дол. — д-р Юрій Стефанівський, Я. Л. Ляшевичі, В. Величковський;
по 20 дол. — Василь Пасічняк, Теодор Чіх, Степан Бук, Ірина Сигалів;
по 10 дол. — Михайло Бойцун, С. Магмет, Л. Рудзінський;
по 5 дол. — Іван Стефанишин, Василь Пелехатий, А. Феденишин, нечітке, Юрко Іванків.

———

Листа без числа — зложили:
100 дол. — Богдан і Міра Бурачинські;
по 50 дол. — д-р Роман і Н. Кравчук, Тарас і Любов Шегедин.
40 дол. — Віктор Роговський;
30 дол. — Анна Макух з Родиною;
по 25 дол. — Зенко й Ірена Терлецькі, Зенон і Мирося Мандрусяк;
по 20 дол. — Богдан Рибчук, Богдан і Стефанія Макух, Ф. А. Луцишин, Дамян Кордуба, Юрій Олесницький;
по 10 дол. — Ігор і Марія Кігічак, Роман Смолінєц, Ярослав Рак, Петро Левко, Володимир Псуй, Орест і Любомира Бойко, Борис і Уляна Глинські, Дмитро Бобеляк, Александер Матківський, Осип Труш, Марія Корнило, Михайло Дзілян, Плакида, Василь Качмар, Михайло Матіяш, Михайло й Емілія Цяпка, Й. і А. Лацко, Богдан Казаніаські;
5 дол. — С. Роґальський.

Делеґатура Краєвого Патр. т-ва в Сан Франсіско, Кал. — збірка під час відзначення 4-ої річниці смерти Блаженнішого Патріярха Йосифа — переслав Тарас де Цмайло Кульчицький — зложили:
100 дол. — Мирон і Стефанія Кочан;
30 дол. — Осип і Люба Кладко;
по 25 дол. — Нестор і Люба Козбур, Микола і Стефанія Кісь, Тарас Кульчицький;
по 20 дол. — Мирон і Олена Площанський, Тарас Лукач,
по 10 дол. — Юліян і Ольга Чато, Михайло Цар;
5 дол. — Софія Терлюк.

Збірка Українського Патр. Т-ва — Відділ: Геммонд-Манстер, ІН. — зібрав і переслав Мирослав Лібер — зложили:
по 50 дол. — В. Б. Лехман, Володимир і Ростислава Бровар, Степан Двояк, О. Войтечко, Сеньйорське Вівтарне Т-во Вервиці при церкві св. Йосафата в Манстер, ІН.;
40 дол. — М. Гнатик;
30 дол. — Відділ Патр. Т-ва в Геммонд-Манстер, ІН.;
25 дол. — Марослав і Марія Лібер;
20 дол. — М. Головатий;
по 10 дол. — Гриб Володимир, Марійка Сцебайло, о. Кр. Володимир Возняк;
по 5 дол. — Михайло Білик, Микола Білецький, Гриць Волошинський, Адамко Рузя, Василь Кравчишин, В. Шуя, Степан Мединський, Петро Бабій, Михайло Ткачук, Микола Іваків, П. Процик, В. Турчиновський, В. Шевців, О. Войтечко, Іван Василів;
по 3 дол. — Григорій Качур, Йосиф Лузик.
1 дол. — Степан Іжак

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмишановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший Фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку: IRS No. 23-7380645

Чеки просимо виписувати на:

St. Sophia Religious Association — Patriarchal Fund

та пересилати на адресу:

7911 Whitewood Rd., Philadelphia, PA 19117

ПОМИЛКОВО НАДРУКОВАНЕ ПРІЗВИЩЕ

У повідомленні про смерть бл. п. Ольги з Пількових Геврик, поміщеному у числі „Свободи" з 7-го грудня ц.р., а у клепсидрі з 8-го грудня, помилково надруковано з Ількових. Треба читати: „бл. п. Ольга з Пількових Геврик". — Ред.

З МОСКВИ ПОВІДОМИЛИ, що керівником генерального штабу армії, на місце маршала Сергея Ахромеєва, який зрезиґнував із свого посту під час того, як генеральний секретар ЦК КПСС і голова Президії Верховної Ради СССР Міхаіл Горбачов був у Ню Йорку, протестуючи нібито проти одностороннього скорочення війська і зброї Совєтським Союзом і країнами Варшавського Пакту, назначили маловідомого генерал-полковника Міхаіла Мойсеєва, командуючого військами на Далекому Сході. Секретар Департаменту оборони ЗСА Френк Карлуччі, який познайомився з ген. Мойсеєвим вліті цього року, заявив, що він зробив на нього позитивне враження. „Він людина інтеліґентна і здібний військовик, який цілий час іде вгору", — заявив Карлуччі кореспондентам.

СОВЄТСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ уряд повідомив про девалюацію своєї валюти, тобто карбованця, у торговельних зв'язках із закордонними країнами. Згідно з рішенням Ради Міністрів СССР, яке було також подане у деяких совєтських газетах, зокрема в газеті „Соціялістическая Індустрія", совєти у розрахунку із закордонними компаніями будуть платити 80 копійок за одного доляра, а не як досі тільки 60 копійок. Девалюація проявиться тільки на відтинку зовнішньої торгівлі і не матиме впливу на курс карбованця внутрі країни.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ МОГО СИНА

Бориса Ольшанівського

22-го грудня 1988 р.

прошу Родину і Друзів за молитви.

СЛУЖБА БОЖА за БОРИСА

буде відправлена

у церкві св. Івана Хрестителя в Виппані, Н. Дж.
на 10-ій дорозі

3-го січня 1989 р. о год. 7:30 ранку

КОМІТЕТ „БЕРЕЖАНСЬКА ЗЕМЛЯ"

ділиться сумною вісткою зі своїми Членами і Громадянством, що в вівторок, 13-го грудня 1988 р. ненадійно відійшов у Вічність

сл. п.

ІВАН ГІРНЯК

нар. 24-го квітня 1911 р. в селі Бишки, пов. Бережани, довголітній член Комітету „Бережанська Земля", кол. в'язень польських і німецьких тюрем, член багатьох українських організацій на рідних землях і на еміґрації, щиро відданий український патріот.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в п'ятницю, 16-го грудня 1988 р. з церкви св. Юра на український православний цвинтар св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Родині Покійного складаємо глибокі співчуття.

Управа Комітету

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в середу, 14-го грудня 1988 р. по довгій і тяжкій недузі, прийнявши Найсвятіші Тайни відійшов від нас у Вічність на 68-му році життя

наш Найдорожчий і ніколи Незабутній

ЧОЛОВІК, ТАТО, СВАТ і КУЗЕН

бл. п.

ІВАН ПОДУСОВСЬКИЙ

нар. в селі Золочівка, пов. Бережани.

Довголітній Муж Довір'я при церкві св. Духа в Бруклині, Н. Й. і член церковного хору, секретар 155-го Відд. Народної Помочі, член Національного Дому в Бруклині, щирий патріот, колишній член ОУН на рідних землях та активний член Організації Чотирьох Свобід України.

ПАНАХИДИ в четвер, 15-го грудня і в п'ятницю, 16-го грудня 1988 р. о год. 7 30 веч. в похоронному заведенні Senko, 213-215 Bedford Avenue, Brooklyn, N.Y

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ будуть відслужені в суботу, 17-го грудня 1988 р. о год. 9 30 ранку в церкві св. Духа, 161 N. 5th Street, Brooklyn, N.Y. Тлінні Останки спочинуть на українськім католицькім цвинтарі св. Духа в Гамптонбурґу, Н. Й.

Залишені в глибокому смутку:
дружина — ОЛЬГА
дочки — МАРТА ВОЙТОВИЧ з чоловіком АНДРІЄМ
НАТАЛКА
сваха — ФАЛИНА ВОЙТОВИЧ з Родиною
кузинка — СТЕФАНІЯ ГАВРИСЮК з чоловіком
та ближча і дальша Родина в Польщі й Україні

В ШКІЛЬНІЙ СИСТЕМІ Ню Йорку виявлено нові злочини: учитель четвертої кляси школи число 5 продавав своїм учням наркотики. В його автомобілі було знайдено героїну і кокаїну. Учителя заарештовано й ведеться слідство. Сусіди висловлюються про нього дуже добре. За словами сусіда, учитель має спокійну, зрівноважену вдачу, дуже чемний, розумний і вчить безкоштовно його сина, тому цей сусід надзвичайно здивований і йому важко повірити, що вчитель міг займатися поширенням наркотиків. Спеціяльна комісія постановила звільнити з праці також одного з учителів школи число 4 на 60 днів.

МСТИСЛАВ РОЗТРОПОВІЧ, у Росії народжений челіст, який тепер перебуває за кордоном, дасть самостійний концерт у Великобританії, дохід з якого призначений для допомоги потерпілим від землетрусу у Вірменії. „Я маю чимало близьких приятелів у Вірменії тому думаю, що ми повинні зробити усе, що є у наших силах, щоб допомогти населенню цієї республіки", — заявив Розтроповіч кореспондентам і тим які аймаються допомогою для Вірменії.

В ПОНЕДІЛОК, 12-ГО ГРУДНЯ, посадник Едвард Кач відзначав день народження, йому сповнилось 64 роки, але не зважаючи на це він особисто брав участь у збиранні допомоги для вірменів, що постраждали від землетрусу в СССР. По всій Америці організовані спеціяльні пункти для збирання допомоги жертвам землетрусу. Для них збирають гроші, ліки і медичне устаткування.

ПОВІДОМЛЕННЯ
Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів

НЕ ПІЗНІШЕ, ЯК ВПОЛУДНЕ 30-го ГРУДНЯ 1988 року

Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1988 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше як у П'ЯТНИЦЮ, 30-го ГРУДНЯ 1988 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

Головна Канцелярія УНС

Національ-ностеві...

(Закінчення зі стор. 2)

димо, що він такий самий агресивний загарбник, як були всі попередні московські царі і теперішні комуністичні ватажки. (СЖ).

Коли в наші дні Югославія найшлася у такій великій кризі, багато провідників югославських народів думає про різні способи виходу з того заколоту: дехто з них думає, що відсунення від влади декого з теперішніх державних керівників та поправки конституції не зарадять цьому лихові. Твердолінійники, яструби, радять запровадити „польську розв'язку" — проголосити воєнний стан, який єдино може втримати цілість країни. Інші знову вказують, що воєнний стан не розв'язав кризи в Польщі. Дехто навіть думає, що Югославія незабаром стане першою комуністичною країною, яка відкине комуністичну частину. Найвиразніше про це висловлюється найбільший відомий у світі, давній твердолінійник і соратник Тіта, тепер найбільший югославський дисидент, Мілан Джілас.

Ще більше радикальним є погляд, що Югославію, яка на протязі 60 років свого існування, виявилася нежиттєздатною, треба поділити на дві частини: найбагатші і найбільш національно визначені за західньою орієнтацією, Хорватію і Словенію, які величиною території і числом населення, рівняються Швайцарії, відорвати і створити з них окрему, демократичну, з вільним ринком, країну. Войводина і Герцеговина, можуть або приєднатися до Хорватії і Словенії, або стати частинами Великої Сербії, яку бажає створити комуністичний націонал-імперіяліст, серб, Слободян Мілосєвіч. Але такий розподіл був би некорисний для решти меншин у Великій Сербії, які найшлися б під ще більшим утиском сербів: албанці в Косово, македонці, мадяри й українці у Войводині. Але зате серби почували б себе багато сильнішими у своїх великосербських амбіціях, коли б одержали повну владу у своїй частині країни.

Одначе при таких плянах розв'язки югославської проблеми, — пишуть західні спостерігачі — виринає питання: а що на це все скаже Ґорбачов? Чи буде він сидіти із заложеними руками і спокійно приглядатися? Дехто на Заході думає, і, на нашу думку цілком слушно, що Ґорбачов не буде безчинно приглядатися до такої розв'язки кризи в Югославії. Розподіл Югославії, або її відхід від комунізму, створили би потужний приклад для багатьох поневолених народів московської комуністичної тюрми народів, які є покривджені поділом Европи, що стався після Другої світової війни. Якщо Югославія дасть приклад, то чому за ним не мали б піти Польща, Мадярщина, Балтійські країни, Україна, і всі інші поневолені Москвою народи?

На нашу думку, за всіма Божими й історичними законами, справедлива розв'язка несправедливого поділу Европи, що стався в Ялті, яким скривджено багато народів у Східній і Середній Европі — раніше, чи пізніше — мусить наступити. Чи початок тієї розв'язки станеться тепер, в Югославії, а чи пізніше, в московській комуністичній імперії, — але це колись мусить статися.

З цієї нагоди скористає український народ, визволиться з-під московського володіння, позбирає всі свої пограбовані землі і створить свою вільну, соборну і ні від кого незалежну українську державу.

Проф. І. Шевченко доповідав у Кензаському університеті

Частина виставки у бібліотеці ім. Ватеона.

У понеділок, 14-го листопада ц.р., професор Гарвардського університету Ігор Шевченко загостив до Кензаського університету з доповіддю на тему „Християнізація Руси-України дивлячись з Візантії". Доповідь була спонзорована Меморіяльним фондом ім. Марії Палій, встановленим в 1977 році при Кензаському університеті з метою поширення знання про Україну. На доповідь прибуло коло 100 професорів і студентів, а також група українців (18 осіб) з Кензас Ситі.

Доповідь-лекцію відкрив проф. Норман Совл, директор відділу історії, і представив промовця як визначного педагога і як одного з найвизначніших візантологів. При тому він згадав, що йому особливо приємно вітати проф. Шевченка, як колишнього свого професора з Колюмбійського університету.

В своїй півторагодинній доповіді промовець зосередився головно на причинах чому Русь-Україна прийняла християнство з Візантії. Мотиви князя Володимира були головно політичні, культурні, психологічні і особисті. В X століттю Візантія була найбільшою політичною силою і культурним та торговельним центром. Українські князі і їхній двір знали про велич Візантії через війни, дипломатичні зносини і торгівлю з Візантією. В протилежність до західньоевропейських держав, які навертали поган на християнство за допомогою мілітарної сили, Візантія в тій цілі застосовувала політичні, культурні і торговельні засоби.

Хоч християнство було знане в Україні давніше завдяки грецьким поселенням в Криму, які служили оазами християнства, процес християнізації України розпочався за панування княгині Ольги коло 955 року, а завершився в 988 році, коли князь Володимир одружився з сестрою візантійського імператора Василія II. Князь Володимир знаючи про велич Візантії і про її впливи заграницею, а головно в південносхідній Европі, рішив прийняти християнство, щоби Україна не залишилася поганською, а стала частиною цивілізованого світа. З прийняттям християнства Україна прийняла від Візантії також плоди її духовної і матеріяльної культури.

Доповідь проф. Шевченка слухачі прийняли з великим заінтересуванням. Виявом того були численні запити, на які він давав обширні відповіді зі знанням справи.

В той час була влаштована багата виставка літератури про християнство в Україні в університетській бібліотеці. Виставка тривала від 29-го жовтня до 9-го листопада.

Святочне відзначення 1000-річчя християнства в Україні започаткувала мала, але активна громада в Кензас Ситі. В неділю, 25-го вересня ц.р., о годині 2-ій по полудні відбулася Служба Божа в українському обряді з англійській мові в американській католицькій катедрі Непорочного Зачаття в Кензас Ситі, Мізурі. Службу Божу відправляли священики: о. Данієл ЛаПолла і о. Франсіс МкҐлинн з Кензас Ситі; о. Паскал Томас Концепшен, Мізурі; о. Іван Кротець і диякон Олександер Продивус, Омага, Небраска. До Богослуження співав злучений хор: катедральний під диригентурою о. Амброз Карелес і „Фатіма" під диригентурою Ґеррі Бянко. Змістовну проповідь про Тисячоліття Християнства в Україні виголосив о. І. Кротець до понад 500 людей, головно неукраїнців.

Михайло Палій

Філядельфійські сеньйори влаштували День Подяки

Імпреза відбулася 13-го листопада у великій залі Українського Освітньо-Культурного Центру. Почалася спільним обідом при святочно прибраних столах о год. 2-ій по полудні. Передобідню молитву відмовив о. крил. Ярослав Шуст. Програму відкрила й провадила імпрезова референтка Ірина Райнер. Привітавши зібраних гостей, вона в короткому слові накреслила історію Дня Подяки, який із бенкетування перших поліґримів, що після тяжкого голодового періоду діждалися врожайних жнив, перетворився у всенародне американське національне свято. Цей гарний звичай дякувати Всевишньому за дари неба і землі, прийнявся тут майже у всіх етнічних групах, також і в нашій, українській.

Після обіду відбулася головна програма. Її почала Іванна Осідач, сопрано-сольо, двома піснями: Ігоря Соневицького „Під Твою милість" і Остапа Нижанківського „Хорал", які відспівала при фортепіяновому супроводі І. Райнер. Обі пісні, релігійно-концертового характеру, були виконані з ніжним лірично-молитовним відчуттям.

Інж. Лев Яцкевич читав свій гарний настроєвий вірш „Листопад", а згодом розвеселяв публіку веселою програмою: „Кар'єра Петра Забіли" — це його сатира на таборове та еміґраційне життя і „Еміґраційний монастир" — сатира на еміґраційну дійсність на тему численних збірок грошей.

Ведуча відчитала вірш нашого сеньйора-поета Юліяна Балана „В День Подяки": подяка Пречистій Діві за Ісуса Христа, подяка Христові за Його науки, подяка князям і гетьманам славним за те, що боронили нашу землю, подяка священству за віру і обряд та подяка героям, що життя віддали за святу Вітчину.

Вокальне жіноче тріо „Камея" (І. Осідач, Н. Пуйда, І. Райнер) виконали: „Люблю дивитись", слова Кониського, муз. Остапа Нижанківського, „Львів" і „Підзамче", слова Ольги Гаєцької, муз. Ірини Чуми, та „Ясени", слова і муз. Кривенького, муз. обробка Зої Маркович. Фортепіяновий супровід Наталії Вайди. Звуки давніх, улюблених пісень публіка сприймала з помітним вдоволенням, не жаліючи оплесків.

Ведуча передала всім сеньйорам привіт від нашого голови проф. Володимира Винницького, який мимо затяжної недуги нас не забуває і сьогодні він думками є серед нас.

В заключному слові заступник голови Олександер Михалюк подякував усім виконавцям і тим, що трудилися біля обіду. Довго ще сиділи гості при каві і солодкому, і не спішилися додому. День Подяки був гарною і успішною імпрезою сеньйорів.

І. Р.

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „Свободи"
30 Montgomery Street ■ Jersey City, N.J. 07302

Прошу змінити мою адресу:

„Свободи" ☐ „Українського Тижневика" ☐ „Веселки" ☐

Моя СТАРА АДРЕСА була:

Число Відділу (якщо член УНС) ....
Ім'я і прізвище ....
Адреса ....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище ....
Адреса ....

На зміну адреси проситься
ОБОВ'ЯЗКОВО ДОЛУЧИТИ $1.00.